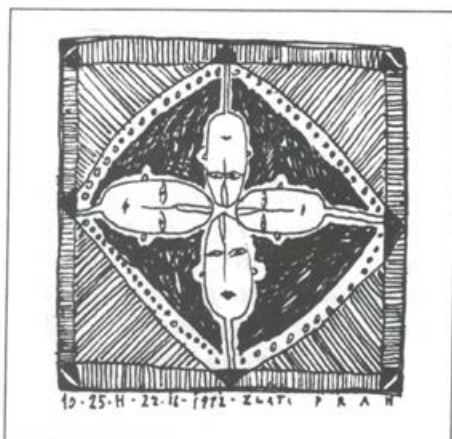

Karel Klančnik-
Jernej Roj
(1928 - 1988)

PESMI

Izbor pesmi: Ivo Stropnik

Jernej Roj, s pravim imenom Karel Klančnik, se je rodil 13. oktobra 1928 v Šoštanju. Pesniško je bil najbolj ustvarjalen v začetku petdesetih, tj. v času t.i. lirskega deziluzionizma, vendar Rojeva intimistična lirika ni bila nikoli ovrednotena v svoji dejanski programski teži in poetični vsebini, ki ju je - navkljub kljubovalnemu času - ustvaril z izvirnim sonetizmom v treh samozaložniških pesniških zbirkah: Patetični poem - Pomladni poem (1953), Heroika (1953) in Šeherezada (1953). Umrli je leta 1988. - Več o njegovem življenju in delu gl. v: Šaleški zbornik 1, ŠR 8, 1992, str. 164 - 176 (= Ivo Stropnik: Antološki sonetizem Jerneja Roja). Pričujoči izbor je odbran iz Rojevih bibliofilsko objavljenih pesniških zbirk. (Ist)

OBREŽJE MLADOSTI

1

*Mladost. Ob temni vodi mlin in žaga.
Neslišno mimo so drseli splavi...
Mladost - sanjarjenje v visoki travi
in sončni jez, na njem telesa naga.*

*Pastirski ognji in jesenska vlaga
- mladost je bojna igra na dobravi.
Po dežju stali v mlakah smo na glavi,
lasé kuštral je vetrc - sapa blaga.*

*Mladost je pokošeno polje v vojni.
Pa je zapel nekdo: "Lepo je biti
v tem času mlad!" in zrušil se pod streli.*

A vedno so ljudje napev povzeli.

*Mladosti nismo mogli fantje skriti.
Otroci so jo slutili po vojni.*

2

*Žerjavico je sonce v noč pustilo.
Telo vsrkava slastno vonj poljane.
Le tu in tam med drevje mesec kane.
Temèn je veter, bušknil je pod krilo*

*in strastni prsti škrob zmeščajo v svilo.
Pomladna reka čez bregove plane
- tako te dvignem. Fanta jok ne gane.
(V pelodnem maju se je to zgodilo.)*

Tesno dehteči zemlji te priljubim.

*Dekle selivka je, ko ljubi vroče,
se vda ljubimcu, smeje se in joče...
In zemlja je v vseh časih jedra žena,
ki vsakomur pripada - zapuščena.*

Prelamlja silen vrisk mi grudi. Ljubim.

3

Še veš, kako odvrgli smo orožje!

*Prostran je svet in ozek pojmi prostosti,
o njej smo vse drugače peli v hosti,
ko nas je v zimah grelo domotožje.*

*Navrglo ljudstvo za nameček rož je.
Tovariš bojni, nismo brez mladosti.
Odpni čelado - še lasje so gosti.
Naš "Zbogom" je nasvidenje orožje.*

*Poslednji miting. Ognji plapolajo.
Kdor pije, naj zalije ljudsko vstajo!*

*Sodrugji smo se na sipinah zbrali.
Glej, mlak ni več, kjer plulo je brodovje,
naš sanjski svet preraslo je grmovje
in mnogih ni, ki so se tu igrali.*

(iz zbirke Patetični poem - Pomladni poem, 1953)

POPOTNIKA V JUTRO

1

Dani se. V plavem morju mesto plava.

*Pljusk barv v temo in rožnat svit oblije
meglo nad parkom, ki zeleno sije.*

Voden preliv svetlobna je poplava.

*Slonim ob oknu, ples me ne zabava
in tuje mi dekle poljub napije.*

*Smehljaj poznam - ta črta žalost krije.
Zares se iz srcá v srcé poznavá.*

Stisk roke. Brez imen. Nekje na cesti.

*Oba brez cilja, trudna, polna dvoma.
Razberi v pesku najini povesti.
Slučajno potepuha sva brez doma.*

Prekinila si prva molk: "Si res ti...?"

In žejen sem oblak, ki k morju roma.

2

Popotnika sva v jutro med aleje.

*Ves najin mir je v šumnem vodometu.
Utrgam rožo in jo dam dekletu.
Minute molka vodna ura šteje.*

Kri smrtnika ob ženi se ogreje.

*Poljubljam te. Ne vem, kje bom ob letu.
Morda usabnem v tvojem ozkem svetu,
kjer bom viharil tvoje žive meje.*

*Poglabljaj dno sem struge - divja reka,
a zdaj sem tok, ki ruši in razliva
se čez svoj breg ob času le naliva.
In v tebi morje, plima sem, oseka...*

*Razpni me veter, tèsna je obleka.
Po zemlji moj obraz se vate steka.*

3

*Jutranje sonce - star slikar izpira
paleto. Hladne sence so postale.
Še pravkar tvoje so nozdrvi plale,
na ustnab zdaj šepet krvi izvira.*

*Med drevjem smeh... Pijan napev zamira.
Dekleta so. Zapuščajo lokale.
Naplavi noč na tuje jih obale
in jutro vrača mir jim do večera.*

*Moj fant, srcá pred sabo ne zapiraj!
Kar ni doslej zamrla tvoja vnema
do žen v vrtincih čutnega objema.*

Prijetna rosna trava je objema...

*Prekmalu dànes bo za naju - včeraaj.
Pod noč razgrneva svoj plašč za zmeraj.*

(iz zbirke Patetični poem - Pomladni poem, 1953)

RAZSUTI LASJE

1

Razsul lase sem in odpel čelado.

*Nocoj je zimski kres in ob kaminu
ždi mama. Nič ne ve o svojem sinu.*

Doma prižgali grčavo so klado.

In borci žgemo nad vasjo grmado.

*Tovarišem sem tuj. Ob mrzlem vinu
pri žitnih stopah v našem starem mlinu
vasujem.*

Ni prešlo še vse v navado.

*Ozračje mehko je, nebo je snežno
in padlim borcem dalo je odejo.*

Odjuga je in večje so izgube.

Uporno čelo črta globlje gube.

*Nocoj se splazim v vas za živo mejo
in stisnem k ženi pretesno se - nežno.*

2

*Zmrznjen jez - tramovje poka, taja
se led in plošče stiskajo zaporo.*

Doma sem skoraj. Vračam se pred zoro.

Za zmeraj vrnemo se sredi maja.

*Raz veje ivje snamem. Topla staja
me sprejme. Voba me živina noro.*

*Rezget - moj žrebec vzpne se in oporo
na svojih ramah najde in se vsaja.*

*Od naše biše ozka luč se sleza
čez dvorišče. Na stežaj odprta
so vežna vrata in luči gorijo
povsod. Pri nas na svet večer bedijo.*

Ob oknu sem in gledam v izbo z vrta.

Zdaj streljam.

Vznak se stegneta čerkeza.

3

*S kopitom puške okenske okvirje
izbijem in ubijem Azijata
do konca. Pravkar sta ubila brata.
Kadijo se ostanki še večerje.*

*In z mojo ženo je imel razmerje
nekdo. Razčesnila ji je lopata
glavo. Iz ust ji gleda bela vata...
Prišel na svet oboroženi mir je.*

*Iztegnil zvesti jezik naš ovčar je
in deda je možganska kap zadela.
Pod jelko babica je zledenela
in blavec - kaj bi s blavcem -
bil že star je.*

Kobil petero moja roka je objela.

Na iskrem žrebcu pnem se v mrzle zarje.

(iz zbirke Heroika, 1953)